

УДК 342.95

DOI <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2022-81-4-1-181-185>**Казначесь Дмитро Георгійович,**

кандидат юридичних наук, доцент

*(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпро)*ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5193-7176>**Бодирев Дмитро Анатолійович,**

старший викладач

*(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпро)*ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1090-619X>

АНАЛІЗ ДЕЯКИХ ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ОБІГУ ЗБРОЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У статті розглядаються проблемні питання законотворчого процесу стосовно легалізації обігу вогнепальної зброї, закріплення основних прав та обов'язків цивільного населення на використання вогнепальної зброї у зв'язку з повномасштабним вторгненням військ російської федерації на територію України. Зазначається, що в умовах воєнного стану цивільне населення України, іноземці та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, наділені правом чинити спротив збройній агресії російської федерації з використанням вогнепальної зброї та боєприпасів до неї, однак надання такого права на застосування та використання вогнепальної зброї тягне за собою відповідальність та покладає на таких осіб цілу низку обов'язків. Також у статті порушується проблема того, що норми закону мають чітко встановлений порядок видачі зброї та боєприпасів до неї, проте авторами було проаналізовано реальний стан дотримання такого порядку за час першого місяця активних бойових дій. Авторами були зроблені висновки про те, що в перші дні війни одним із найрішучіших кроків Верховної Ради України стало ухвалення Закону «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України». Саме в умовах дії правового режиму воєнного стану задля захисту своєї держави цивільне населення України може брати участь у відсічі та стримуванні збройної агресії військ російської федерації та має право отримати вогнепальну зброю відповідно до вимог, встановлених Міністерством внутрішніх справ України. Найголовнішим є те, що застосування цивільним населенням зброї прирівнюється відповідним законом до застосування її військовослужбовцями під час виконання службових обов'язків стосовно відсічі ворога та вони не несуть за це відповідальності.

Ключові слова: воєнний стан, правове регулювання, вогнепальна зброя, боєприпаси, цивільне населення.

Постановка проблеми. Вранці 24 лютого 2022 року російська федерація розпочала активні бойові дії проти України, у зв'язку з чим Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» на території України було введено воєнний стан [1].

Повномасштабне вторгнення збройних сил російської федерації на територію України та подальше запровадження воєнного стану зумовило суттєвий вплив на всі сфери суспільного життя. В умовах воєнного стану цивільне населення України, іноземці та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України (далі – цивільні особи), наділе-

ні правом чинити спротив збройній агресії російської федерації з використанням вогнепальної зброї та боєприпасів до неї. Однак варто наголосити на тому, що надання такого права на застосування та використання вогнепальної зброї тягне за собою відповідальність та покладає на таких осіб цілу низку обов'язків.

Український парламент через кілька днів після повномасштабного вторгнення військ держави-агресора змушений був швидко приймати відповідні рішення, тому вже 3 березня 2022 року був ухвалений Закон України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України» № 2114-ІХ. Констатуючи акт збройної агресії російської федерації проти суверенітету України,

беручи до уваги прагнення цивільних осіб до активної участі у національному супротиві, прагнучи захистити життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпеку людини як найвищої соціальної цінності, враховуючи положення ч. 1 ст. 65 Конституції України, згідно з якою захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України є обов'язком громадян України, Верховна Рада ухвалила цей Закон [2]. Таким чином, цивільне населення України, іноземці та особи без громадянства завдяки дії цього Закону отримали повне право чинити супротив збройній агресії російської федерації або інших держав з використанням вогнепальної зброї та боєприпасів до неї. Це стало новелою в українському законодавстві, адже до цього існував інший порядок щодо можливості придбання для громадян України вогнепальної зброї та відповідні вимоги щодо цього [3; 4].

Аналіз наукових досліджень та публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми. Науковою роботою проблемних питань легалізації вогнепальної зброї займалися С. Діденко, А. Грін, С. Попов, В. Дикий, А. Чепіжко, В. Столбовий, О. Лопачева, Д. Мусаєлян та інші. Саме їхні наукові напрацювання слугують фундаментом підґрунтям для подальшого дослідження відповідної тематики. Однак правові проблеми обігу вогнепальної зброї в умовах воєнного стану та повномасштабного вторгнення військ держави-агресора на територію України є не досить дослідженими, тому потребують подальшого аналізу, особливо питання легалізації обігу зброї у зв'язку з введенням воєнного стану, а також виокремлення пропозицій щодо усунення можливих негативних наслідків озброєння цивільного населення для самозахисту та захисту цілісності території України.

Метою статті є висвітлення та аналіз проблемних питань легалізації обігу вогнепальної зброї в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Численні факти вчинення злочинів військовими російської федерації проти цивільного населення України, зґвалтовані українські жінки та діти, яких потім російські окупанти намагалися спалити, щоб приховати сліди своїх воєнних злочинів. Численні братські могили, в які кілька тижнів скидали трупи вбитих українців. Вбиті люди похилого віку, чоловіки, жінки та діти просто так. Тіла зі зв'язаними руками у підвалах будинків, шкіл, дитячих садочків, підло вбиті в потилицю. Будинки зруйновані та розграбовані, а на завершення заміновані. Все це справа рук військових російської армії. Саме тому прийняття вищезазначеного Закону України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України» від 03.03.2022 р. № 2114-IX стало для нашої держави необхідною та вимушеною реакцією на злочинні дії військових російської федерації.

Тільки за перший місяць повномасштабного вторгнення військ держави-агресора на територію України було пошкоджено, а здебільшого повністю знищено об'єкти української інфраструктури, підірвано близько 300 мостів, зруйновано понад 8 000 км доріг. За даними правоохоронних органів були встановлені численні випадки масового вбивства цивільного населення, катування, пограбування, мародерства, викрадення мирного населення, зґвалтування жінок та дітей, а жінки і діти – це завжди цінність у будь-якому суспільстві, тому що діти – це майбутнє, а жінки дають життя цьому майбутньому. Ми вважаємо, що це є дуже страшним злочинним перед усім населенням України і є прямим свідченням геноциду мирного населення України.

Офіс Генерального прокурора України станом на 4 серпня 2022 року задокументував 26658 злочинів оку-

пантів, вчинених у період широкомасштабного вторгнення військ російської федерації. Ворог вчинив 12550 злочинів проти національної безпеки і вбив 358 дітей [5].

Усі ці події стали приводом для нашої держави озброювати добровольців, готових захищати свою країну від російських окупантів. Тому Міністерство внутрішніх справ України, Міністерство оборони України почали закликати всіх, хто був готовий і вмів тримати зброю в руках, вступати до лав Сил територіальної оборони Збройних сил України (далі – ЗСУ).

Наприклад, одразу після повномасштабного вторгнення військ російської федерації на територію України в Києві почали масово озброювати цивільне населення. Вже ввечері 24 лютого 2022 почали видавати автомати за дуже спрощеною процедурою, таким чином, тисячі одиниць автоматичної вогнепальної зброї були видані громадянам для захисту свого міста. Окрім цього, в перші години першого дня війни, за інформацією Міністерства внутрішніх справ України, у м. Києві міській територіальній обороні та добровільним територіальним формуванням громадян було видано понад 10 000 автоматів. А ось, наприклад, у м. Суми 24 лютого 2022 року зброю та боєприпаси видавали всім тим, хто хотів, без фіксації документів та будь-яких обліків.

З вищевикладеного випливає, що саме активні бойові дії військ російської федерації із застосуванням стрілецької зброї, важкої техніки та артилерії на територіях Житомирської, Чернігівської, Харківської, Сумської, Луганської областей спричинили необхідність для масової видачі зброї та боєприпасів цивільному населенню України, з яких потім було сформовано підрозділи територіальної оборони під командуванням ЗСУ.

Сучасні норми закону мають чітко встановлений порядок видачі зброї та боєприпасів до неї, проте ми вважаємо за доцільне проаналізувати та порівняти реальний стан дотримання такого порядку за час першого місяця активних бойових дій. Адже, наприклад, у Києві вогнепальну зброю видавали всім охочим, а структури, що повинні були забезпечити системність та цільову визначеність видачі зброї чи будь-які обліки, були просто відсутні. Таким чином, недотримання чіткого регламенту видачі зброї призвело до отримання різними категоріями цивільного населення великої кількості вогнепальної зброї, без будь-якої фільтрації та фіксації. Швидше за все, всю ту зброю, яку роздали, в повному обсязі повернути буде вже неможливо, проте всім, хто отримав на той час зброю, необхідно обов'язково звернутися до підрозділів Національної поліції та повернути чи поставити її на облік. Варто наголосити на тому, що у жодному разі не можна допустити зберігання незареєстрованої зброї в руках цивільного населення, адже це може потягнути за собою цілу низку негативних наслідків, які можуть спричинити суттєві проблеми, пов'язані з незаконним обігом зброї, та застосування її проти мирного населення вже сьогодні. Тому ми дотримуємось думки, незважаючи на те, що з примусовою реєстрацією будуть виникати деякі складнощі, насамперед необхідно віднайти методіку безпосереднього вирішення відповідної проблеми.

Як уже зазначалось раніше, у період дії правового режиму воєнного стану громадянам України, а також іноземцям або особам без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, надається право брати участь у відсічі та стримуванні збройної агресії російської федерації та/або інших держав.

Чинним законодавством України виокремлені види осіб, які можуть брати участь у відсічі та стримуванні збройної агресії російської федерації та/або інших держав:

1) цивільні особи, які мають можливість отримати вогнепальну зброю та боєприпаси згідно з порядком та вимогами, встановленими Наказом Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Порядку отримання вогнепальної зброї і боєприпасів цивільними особами, які беруть участь у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав» від 07.03.2022 р. № 175 [6].

2) громадяни України, які мають право застосовувати власну нагородну зброю, мисливську нарізну, гладкоствольну чи комбіновану зброю та боєприпаси до неї, спортивну зброю (гладкоствольні рушниці, гвинтівки, револьвери, пістолети) для відсічі та стримування збройної агресії російської федерації та/або інших держав.

Відзначимо, що вогнепальна зброя та боєприпаси до неї видаються на підставі особисто поданої до уповноваженого органу цивільною особою письмової заяви про участь у відсічі збройної агресії та видачу вогнепальної зброї та/або боєприпасів до неї за наявності відповідного документа, що підтверджує особу, офіційно визначеного та затвердженого ч. 1 ст. 13 Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що посвідчують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» або паспортного документа іноземця [6].

До такої заяви додається ще копія документа, який посвідчує особу, засвідчена власноруч особою, яка її подає; за наявності – копія військового квитка осіб рядового, сержантського і старшинського складу, військового квитка офіцера запасу, копія посвідчення пенсіонера або ветерана військової служби, органів внутрішніх справ, Національної поліції України, Національного антикорупційного бюро України, Служби судової охорони, Державної пожежної охорони, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, служби цивільного захисту, податкової міліції, Бюро економічної безпеки України чи Державної кримінально-виконавчої служби України, посвідчення члена громадського формування з охорони громадського порядку, дозволу на придбання, зберігання та носіння мисливської вогнепальної нарізної, гладкоствольної зброї, посвідчення про нагородження відзнакою «Вогнепальна зброя», посвідчення учасника війни, посвідчення учасника бойових дій [6].

Надалі, після отримання вогнепальної зброї, громадянам видається документ у вигляді довідки на отриману вогнепальну зброю. Така довідка містить інформацію про вид зброї, її ідентифікаційні номери та орган, який видав зброю, вид зброї, дані отримувача, місце видачі зброї, дата. Отримавши вогнепальну зброю, цивільна особа закріплюється за підрозділами поліції чи органами територіальної оборони, їх залучають до виконання оборонних завдань та забезпечення правопорядку на вулицях [6].

Неможливо обійти увагою також те, що відповідно до Наказу Міністерства внутрішніх справ України «Про особливості видачі громадянами України дозволу на придбання, зберігання та носіння мисливської зброї та набоїв до неї під час воєнного стану» від 01.03.2022 р. № 170 [7] вогнепальна зброя та боєприпаси до неї не видаються:

- неповнолітнім особам;
- недієздатним особам або особам з обмеженою дієздатністю за рішенням суду, що набрало законної сили;
- притягнутим два чи більше разів протягом року до адміністративної відповідальності за цілий перелік правопорушень (до категорії таких правопорушень відно-

сять, наприклад, вчинення дрібного хуліганства, стрільба зі зброї в населених пунктах, керування транспортними засобами у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, вчинення домашнього насильства та інші);

– особи, стосовно яких складені повідомлення про підозру або наявність інформації про складання щодо такої особи повідомлення про підозру, що не вручене через невстановлення її місцезнаходження;

– особи, котрі мають судимість за тяжкі або особливо тяжкі злочини, а також, яка не погашена чи не знята в установленому порядку;

– особи, стосовно яких протягом року були винесені рішення суду про конфіскацію чи вилучення зброї;

– систематичне порушення вимог «Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів», затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 21 серпня 1998 року № 622 [8], щодо зберігання, перевезення, використання раніше придбаної зброї, пристроїв (притягнення два чи більше разів протягом року до адміністративної відповідальності за статтями 174, 190, 191, 193, 194 та 194 Кодексу України про адміністративні правопорушення) [9];

– особи, які вже отримали вогнепальну зброю відповідно до Наказу Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Порядку отримання вогнепальної зброї і боєприпасів цивільними особами, які беруть участь у відсічі та стримуванні збройної агресії російської федерації та/або інших держав» № 175 від 07.03.2022 року, але, окрім випадків втрати вогнепальної зброї у разі відсічі збройної агресії та подання відповідної заяви.

Національна поліція України має право вилучати вогнепальну зброю, видану відповідно до Наказу Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Порядку отримання вогнепальної зброї і боєприпасів цивільними особами, які беруть участь у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав» від 07.03.2022 р. № 175 у випадку: вживання громадянином заборонених речовин, порушення громадянином вимог зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної зброї; порушення громадянином громадського порядку; вчинення кримінального правопорушення із застосуванням вогнепальної зброї або погрозою її застосування; вчинок чи діяння особи, що дискредитує особу; неспроможності дати відсіч збройній агресії; зміни місця постійного проживання; самоусунення громадянина від участі у відсічі збройної агресії країни-агресора тощо.

Важливо відзначити, що за застосування вогнепальної зброї проти осіб, що здійснюють збройну агресію проти України, згідно з чинним українським законодавством, у період дії воєнного стану цивільні особи не будуть нести відповідальність у разі:

– відбиття нападу або попередження загрози нападу на об'єкти, що охороняються;

– звільнення заручників чи військовополонених, захоплених військових або цивільних об'єктів, перешкоджання такому захопленню;

– знищення зброї, бойової техніки, транспортних чи технічних засобів, які перебувають у користуванні людей, причетних до збройної агресії;

- захисту цивільних або об'єктів від нападу;
 - запобігання чи припинення діяльності, затримання, роззброєння або знешкодження людей, причетних до збройної агресії;
 - припинення дій людей, які вчинили чи вчиняють правопорушення;
 - припинення дій людей, котрі перешкоджають виконанню законних вимог осіб, залучених до заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі та стримування збройної агресії;
 - припинення дій людей, які становлять або можуть становити небезпеку особам, залученим до здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі та стримування збройної агресії, чи іншим особам.
- Згідно зі ст. 43-1 Кримінального кодексу України, не є кримінальним правопорушенням діяння (дія або бездіяльність), вчинене в умовах воєнного стану або в період збройного конфлікту та спрямоване на відсіч та стримування збройної агресії російської федерації або агресії іншої країни, якщо це заподіяло шкоду життю або здоров'ю особи, яка здійснює таку агресію, або заподіяло шкоду правоохоронним інтересам, за відсутності ознак катуван-

ня чи застосування засобів ведення війни, забороненими міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [10].

Висновки. З вищевикладеного випливає, що в перші дні війни одним із найрішучіших кроків Верховної Ради України стало ухвалення Закону «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України». Саме в умовах дії правового режиму воєнного стану задля захисту своєї держави цивільне населення України може брати участь у відсічі та стримуванні збройної агресії військ російської федерації та має право отримати вогнепальну зброю відповідно до вимог, встановлених Міністерством внутрішніх справ України. Найголовнішим є те, що застосування цивільним населенням зброї прівірнюється відповідним законом до застосування її як військовослужбовцями під час виконання службових обов'язків стосовно відсічі ворога та вони не несуть за це відповідальності.

Таким чином, проблема врегулювання обігу вогнепальної зброї в Україні в умовах воєнного стану є надважливою та багатоаспектною, що, своєю чергою, потребує законодавчого врегулювання.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»: Закон України від 24.02.2022 р. № 2102-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2022, № 2102-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text> (дата звернення: 25.10.2022).
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 25.10.2022).
3. Лопаяєва О., Никифорова О. Актуальні питання придбання вогнепальної зброї з метою самозахисту від протиправних посягань. *Актуальні питання забезпечення публічного порядку та безпеки у сучасних умовах: вітчизняний та міжнародний досвід*. м. Дніпро, ДДУВС. 25.11.2019, с. 142–145.
4. Казначеев Д., Мусаєлян Д. Legal requirements for the purchase, storage and wearing of weapons in Ukraine. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. Спеціальний випуск № 1. 2019. С. 41–45. DOI: 10.31733/2078-3566-2019-5-41-45.
5. Статистика війни: 26 658 злочинів вчинено в період вторгнення рф, вбито 358 дітей. *Армія Inform*. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/08/04/statystyka-vijny-26-658-zlochyniv-vchyneno-v-period-vtorgnennya-rf-vbyto-358-ditej/> (дата звернення: 25.10.2022).
6. Про затвердження Порядку отримання вогнепальної зброї і боєприпасів цивільними особами, які беруть участь у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав: Наказ Міністерства внутрішніх справ України № 175 від 07.03.2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0295-22#Text> (дата звернення: 25.10.2022).
7. Про особливості видачі громадянам України дозволу на придбання, зберігання та носіння мисливської зброї та набоїв до неї під час воєнного стану: Наказ Міністерства внутрішніх справ України № 170 від 01 березня 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0273-22#Text> (дата звернення: 25.10.2022).
8. Про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин та вибухових матеріалів: Інструкція, затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ України від 21.08.1998 № 622. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text> (дата звернення: 25.10.2022).
9. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. Дод. до № 51. Ст. 1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 25.10.2022).
10. Кримінальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2001, № 25–26, ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 25.10.2022).

References

1. Pro zatverdzenya Ukazu Prezudenta Ukrainu «Pro vvedenua voenogo stanu v Ukraini» (2022). Zakon Ukrainu vid 24.02.2022. № 2102-IX [On the approval of the Decree of the President of Ukraine “On the introduction of martial law in Ukraine”]: Law of Ukraine dated 24.02.2022 No. 2102-IX. Vidomosti Verhovnoy Radu Ukrainu. 2022, № 2102-IX. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text> (Last accessed: October 25, 2022) [in Ukrainian].
2. Konstitutsia Ukrainu (1996): Zakon Ukrainu vid 28.06.1996 p. № 254k/96-BP [Constitution of Ukraine: Law of Ukraine dated June 28, 1996 No. 254k/96-BP]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Last accessed: October 25, 2022) [in Ukrainian].
3. Lopayeva, O., Nykyforova, O. (2019). Aktual'ni pytannya prydbannya vohnepal'noyi zbroyi z metoyu samozakhystu vid protypravnykh posyahan' [Actual issues of purchasing firearms for the purpose of self-defense against illegal encroachments]. Aktual'ni pytannya zabezpechennya publicnogo poriadku ta bezpeky v suchasnykh umovakh: vitchyznyanyu ta mizhnarodnyy dosvid. m. Dnipro, DDUVS, 25.11.2019. S.142–145 [in Ukrainian].

4. Kaznacheiev, D., Musaelyan, D. (2019). Legal requirements for the purchase, storage and wearing of weapons in Ukraine. *Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*. 2019. Special Issue № 1. DOI: 10.31733/2078-3566-2019-5-41-45.

5. Statistika vinyi: 26 658 zlochuniv vchuneno v period vtorgnennya rf, vbuto 358 ditey [War statistics: 26.658 crimes were committed during the invasion of the Russian Federation, 358 children were killed]. *Armiya Inform*. Retrieved from: <https://armyinform.com.ua/2022/08/04/statystyka-vinyi-26-658-zlochyniv-vchuneno-v-period-vtorgnennya-rf-vbyto-358-ditej/> (Last accessed: October 25, 2022) [in Ukrainian].

6. Pro zatverdzenya Poryadku otrumanya vognepalnoy zbroi i boeprupasiv tsuivilnimu osobami, yaki berut uchast u vidsichi ta strumuvani zbroynoi agresii Rosiyskoy Federatsii ta/abo inshuh derzhav: Nakaz Ministerstva vnutrishnih sprav Ukrainu № 175 від 07.03.2022 року [On the approval of the Procedure for obtaining firearms and ammunition by civilians participating in repelling and deterring armed aggression of the Russian Federation and/or other states]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0295-22#Text> (Last accessed: October 25, 2022) [in Ukrainian].

7. Pro osoblivosti vudachi gromadyanyam dozvolu na pridbanya, zberiganya ta nosinya musluvskey zbroi ta naboiv do nei pid chas voenogo stany (2022): Nakaz Ministerstva vnutrishnih sprav Ukrainu № 170 від 01 bereznya 2022 roky [On the specifics of issuing permits to citizens of Ukraine to purchase, store and carry hunting weapons and cartridges for them during martial law]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0273-22#Text> (Last accessed: October 25, 2022) [in Ukrainian].

8. Pro poryadok vugotovlenya, pridbanya, zberiganya, obliku, perevezennya ta vukorustanya vognepalnoy, pnevmatichnoy, holodnoy i oholoschenoy zbroi, pristroiv vitchiznyanogo vurobnitstva dlya vidstrily patroniv, sporyaddzenih gumovumi chu analogichnimi za svoimi vlastivostyami metalnumi snaryadami nesmertelnoy dii, ta patroniv do nih, a takozh boeprupasiv do zbroi, osnovnih chastin ta vubohovuh materialiv (1998). Instruksia, zatverdzena nakazom Ministerstva vnutrishnih sprav Ukrainu від 21.08.1998 № 622 [On the procedure for the manufacture, acquisition, storage, accounting, transportation and use of firearms, pneumatic, cold and cooled weapons, devices of domestic production for firing cartridges equipped with rubber or metal projectiles similar in their properties of non-lethal action, and cartridges for them, as well as ammunition for weapons, main parts and explosive materials]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text> (Last accessed: October 25, 2022) [in Ukrainian].

9. Kodeks Ukrainu pro administrativni pravoporushenya (1984) [Code of Ukraine on Administrative Offenses]. Vidomosti Verhovnoy Radu Ukrainu URSR. 1984. Dod. Do № 51. St. 1122. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (Last accessed: October 25, 2022) [in Ukrainian].

10. Kruminalnuy kodeks Ukrainu (2001) [Criminal Codex of Ukraine]. Vidomosti Verhovnoy Radu Ukrainu 2001, № 25–26, str. 131. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (Last accessed: October 25, 2022) [in Ukrainian].

Kaznacheiev Dmytro,

Phd in Law, Associate Professor

(Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs, Dnipro)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5193-7176>

Bodyriev Dmytro,

Lecturer

(Dnipropetrovsk state University of Internal Affairs, Dnipro)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1090-619X>

ANALYSIS OF SOME PROBLEMATIC ISSUES OF LEGALIZATION OF ARMS CIRCULATION UNDER MARTIAL LAW

The article examines the problematic issues of the law-making process regarding the legalization of the circulation of firearms, the establishment of the basic rights and obligations of the civilian population to use firearms in connection with the full-scale invasion of the troops of the Russian Federation on the territory of Ukraine. It is noted that in the conditions of martial law, the civilian population of Ukraine, foreigners and stateless persons who are legally present on the territory of Ukraine have the right to oppose the armed aggression of the Russian Federation with the use of firearms and ammunition for it, but the granting of such a right to use and use of firearms entails responsibility and imposes a whole series of duties on such persons. The article emphasizes that it was the active combat operations of the troops of the Russian Federation with the use of small arms, heavy equipment and artillery in the territories of the Zhytomyr, Chernihiv, Kharkiv, Sumy, and Luhansk regions that caused the need for the mass issue of weapons and ammunition to the civilian population of Ukraine, which were then Territorial defense units were formed under the command of the Armed Forces. The article also raises the issue of the fact that the norms of the law have a clearly established procedure for issuing weapons and ammunition to them, however, the authors analyzed the actual state of compliance with this procedure during the first month of active hostilities. The authors concluded that in the first days of the war, one of the most decisive steps of the Verkhovna Rada of Ukraine was the adoption of the Law "On ensuring the participation of civilians in the defense of Ukraine". It is under the conditions of the legal regime of martial law, in order to protect their state, that the civilian population of Ukraine participates in repelling and restraining the armed aggression of the troops of the Russian Federation and has the right to receive firearms in accordance with the requirements established by the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. The most important thing is that the use of weapons by the civilian population is equated by the relevant law to the use of weapons by military personnel in the performance of official duties in repelling the enemy, and they are not responsible for this. Thus, the problem of regulating the circulation of firearms in Ukraine under the conditions of martial law is extremely important and multifaceted, which, in turn, requires legislative regulation.

Key words: martial law, legal regulation, firearms, ammunition, civilian population.

Надіслано до редколегії 20.11.2022